

UCHWAŁA NR 151/XIX/26
RADY GMINY STARA BIAŁA

z dnia 29 maja 2026 r.

w sprawie rozpatrzenia petycji dotyczącej pomników przyrody

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 9 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 i 1436 oraz z 2026 r. poz. 252) oraz art. 9 ust. 2 i art. 13 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2018 r., poz. 870) uchwała się, co następuje:

- § 1. Nie uwzględnia się petycji z dnia 5 marca 2026 r. dotyczącej pomników przyrody.
- § 2. Uzasadnienie dla sposobu rozpatrzenia petycji stanowi załącznik do niniejszej uchwały.
- § 3. Wykonanie uchwały powierza się Przewodniczącej Rady Gminy, zobowiązując ją do poinformowania wnoszącego petycję o sposobie jej rozpatrzenia.
- § 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady

Małgorzata Edyta Lewandowska

Uzasadnienie

W dniu 5 marca 2026 r. do Urzędu Gminy Stara Biała drogą mailową wpłynęła petycja wniesiona przez osobę fizyczną w interesie publicznym, skierowana do Rady Gminy Stara Biała dotycząca pomników przyrody.

W myśl art. 18 b ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym rada gminy rozpatruje skargi na działania wójta i gminnych jednostek organizacyjnych, wnioski oraz petycje składane przez obywateli, w tym celu powołuje komisję skarg, wniosków i petycji. Natomiast zgodnie z art. 9 ust. 2 ustawy o petycjach, petycja złożona do organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego jest rozpatrywana przez ten organ.

W związku z powyższym w wykonaniu swojego obowiązku, Komisja Skarg Wniosków i Petycji Rady Gminy Stara Biała, na posiedzeniu w dniu 20 maja 2026 r., po analizie treści petycji oraz wysłuchaniu wyjaśnień merytorycznego w tej sprawie pracownika Referatu Ochrony Środowiska i Gospodarki Komunalnej Urzędu Gminy Stara Biała zajęła stanowisko **o nieuwzględnieniu przedmiotowej petycji.**

Komisja Skarg, Wniosków i Petycji wypracowując swoje stanowisko ustaliła, co następuje:

Nadawca petycji wniósł o:

1)zmiany - aktualizacji prawa miejscowego w zakresie funkcjonowania 8 pomników przyrody, tj. utworzenie uchwały (lub uchwał) Rady Gminy w sprawie pomników przyrody lub w sprawie aktualizacji danych pomników przyrody znajdujących się na terenie Gminy Stara Biała w celu dostosowania prawa miejscowego do aktualnych przepisów wynikających z ustawy o ochronie przyrody i wyeliminowania niejasności w zakresie sprawującego nadzór,

2)wprowadzenie do programu ochrony środowiska bardziej szczegółowych zapisów :”każdy pomnik przyrody jest wizytowany raz na rok lub raz na dwa lata i podczas takiego przeglądu w terenie sprawdzane są: kompletność i widoczność oznakowania, ogólny wizualny stan zdrowia , przestrzeganie zakazów (np. porządek, niszczenie, zaśmiecanie itp.) i ewentualne potrzeby działań ochronnych i zapobiegawczych: dane te są zapisywane, przekazywane Wójtowi i przekazywane Radzie jako dowód ochrony” celem zapewnienia prawidłowej ochrony pomników przyrody i prawidłowej realizacji programu ochrony środowiska.

Wnoszący petycję wskazał, że na terenie Gminy Stara Biała, zgodnie z zapisami Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody, znajduje się 11 pomników przyrody, które funkcjonują, ale zostały utworzone przez organy, które już nie istnieją lub nie posiadają kompetencji do zarządzania pomnikami przyrody albo w akcie ustanawiającym nie wskazano sprawującego nadzór zgodnie z aktualną ustawą o ochronie przyrody.

Zgodnie z treścią art. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2026 r. poz. 14) pomnik przyrody jest jedną z wielu określonych w tym przepisie form ochrony przyrody. Zgodnie z art. 44 ust. 1 ww. ustawy ustanowienie lub zniesienie pomnika przyrody, stanowiska dokumentacyjnego, użytku ekologicznego lub zespołu przyrodniczo-krajobrazowego następuje w drodze uchwały rady gminy. W oparciu o ww. przepisy prawa materialnego Komisja uznała właściwość Rady Gminy do rozpoznania przedmiotowej petycji.

Odnosząc się do punktu 1 petycji, pierwotnie, stosownie do art. 44 ust. 1 ww. ustawy (Dz. U. z 2004 r. poz. 1478) w brzmieniu obowiązującym na dzień 30 kwietnia 2004 r. ustanowienie pomnika przyrody, następowało w drodze rozporządzenia wojewody albo uchwały rady gminy, jeżeli wojewoda nie ustanowił tych form ochrony przyrody. W ustawie tej wprowadzono także art. 153, który mówił, że formy ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-4 i 6-10 (m.in. pomniki przyrody) utworzone lub wprowadzone przed dniem, wejścia w życie ustawy stają się formami ochrony przyrody w jej rozumieniu. Omawiana regulacja odnosi się do form ochrony przyrody, które występowały także pod rządami ustawy o ochronie przyrody z 1991 r., która kompetencje do uznawania za pomnik przyrody przyznawała tylko wojewodzie. Dlatego też, w celu uniknięcia powoływania ich do życia na nowych zasadach wprowadzono zapis ww. art. 153. Zatem podejmowanie nowych uchwał przez radę gminy w stosunku do już istniejących i ustanowionych form ochrony przyrody, o ile nie wynika to z konieczności dokonania zmian w ich zakresie przedmiotowym, w tym także związanych z utratą pewnych walorów przyrodniczych jest działaniem nie znajdującym podstaw w obowiązującym systemie prawnym.

W niniejszej kwestii ustalono, że na terenie Gminy Stara Biała zostało ustanowionych 11 pomników przyrody, które były ustanowione przez Wojewodę przed 2004 r., czyli przed wejściem w życie obecnie obowiązującej ustawy o ochronie przyrody z 2004 r. (data wejścia w życie 1 maja 2004 r.).

Zgodnie z ustawą z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w organizacji i podziale zadań administracji publicznej w województwie (Dz. U. Nr 92 poz. 753 ze zm.), kompetencje w zakresie ustanawiania i zniesienia pomnika przyrody, stanowiska dokumentacyjnego, użytku ekologicznego lub zespołu przyrodniczo-krajobrazowego następuje w drodze uchwały rady gminy. Czyli kompetencje w tym zakresie zostały przekazane tylko i wyłącznie radom gmin.

Natomiast art. 35 ust. 1 ww. ustawy mówi, że: „do czasu wejścia w życie aktów prawa miejscowego wydanych na podstawie upoważnień zmienianych niniejszą ustawą zachowują moc dotychczasowe akty prawa miejscowego”. Reasumując ustanowione pomniki są nadal pomnikami, a akty je powołujące są w mocy do czasu podjęcia przez radę gminy uchwały o jego zniesieniu. Tym samym na chwilę obecną nie ma pilnej potrzeby aktualizacji prawa miejscowego.

Odnosząc się do punktu 2 petycji dotyczącego wprowadzenia do Programu ochrony środowiska dla Gminy Stara Biała zadania w proponowanym zakresie Komisja Skarg, Wniosków i Petycji Rady Gminy Stara Biała ustaliła, że zgodnie z art. 44 ustawy z dnia z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2026 r. poz. 13) gmina jest zobowiązana do sprawowania nadzoru nad pomnikami. Przepis nie określa jednak sposobu realizacji tego zadania. Stwierdza się, że wprowadzenie do Programu zapisu o wskazanym poziomie szczegółowości jest bezzasadne. Zapis zawarty w Programie „Bieżąca opieka nad formami ochrony przyrody oraz ochrona cennych przyrodniczo siedlisk na terenie gminy” jest wystarczający do prowadzenia działań w zakresie waloryzacji i ochrony obiektów pomnikowych. Wypełnienie tego zadania odzwierciedla się w podjętych uchwałach Rady Gminy w 2023 r. w sprawie uzgodnienia prac pielęgnacyjnych na pomniku przyrody oraz w 2024 r. w sprawie zniesienia pomnika przyrody, które zostały poprzedzone ocenami stanów pomników.

W związku z powyższym Komisja Skarg, Wniosków i Petycji postanowiła jak na wstępie oraz zarekomendowała Radzie Gminy nieuwzględnienie niniejszej petycji.

Rada Gminy Stara Biała uznała za słuszne stanowisko wyrażone przez Komisję Skarg, Wniosków i Petycji, wobec czego podjęcie uchwały jest zasadne.

Jednocześnie wskazuje, że zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy o petycjach sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.